

een verantwoording van het christelijk geloof in de moderne tijd

Zo zou je kunnen geloven

De dogmaticus Maarten Wisse schreef een boekje, waarin hij probeert het christelijk geloof op een toegankelijke manier begrijpelijk te maken. Zijn benadering is dat hij verschillende vormen van geloofsbeleving bespreekt om dan aan de hand van de doop en het avondmaal te formuleren, waar het in het christelijk geloof echt om gaat.

Het feit dat de Vrije Universiteit in april van dit jaar een debatnamiddag organiseerde over dit boek geeft aan, dat we hier te maken hebben met een serieuze presentatie van het christelijk geloof in de moderne tijd. Maarten Wisse is niet uit op rationele argumenten voor het christelijk geloof. Waar het hem om gaat is een formulering te vinden, die recht doet aan onze moderne tijd en aan het bijbels getuigenis. Hij heeft evenmin behoefte aan een negatief betoog, maar wil, vooral voor zichzelf, duidelijk maken 'hoe het kan'. Na lezing van het boekje vind ik zijn beschouwing vooral geschikt voor bezinning in kerkelijke kring. Waar staan wij voor? Wat is voor ons de essentie van het christelijk geloof? Wat is voor ons bepalend? De door Wisse geboden typologie is een uitstekend vertrekpunt voor bezinning op het eigen kerkelijke erf. Een woord dat steeds terugkeert in zijn beschouwing is 'betekenisverlies'. Herhaaldelijk vraagt Wisse zich af of bij een bepaalde benadering essentiële elementen van het christelijk geloof verloren zijn gegaan.

Wisse onderscheidt *traditioneel christendom*, *gemoderniseerd christendom*, *evangelicaal christendom* en *buitenkerkelijk christendom*.

Het *traditionele christendom* bespreekt Wisse aan de hand van het lied *God enkel licht*, dat in het oude Liedboek voor de Kerken stond (gezang 153). In het traditionele christendom is de mens schuldig en hulpeloos. Het zwarte mensbeeld in deze kerkelijke dwarslaag roept bij de buitenwereld een gevoel van vervreemding op. Het hiernamaals krijgt een grote nadruk in de prediking. In vroeger tijden was dit een functioneel geloof. Het leven bevatte vroeger vele tegenslagen en bekommernissen. Nu zijn mensen minder afhankelijk meer welvarend en autonoom. Een logisch gevolg hiervan is, dat het leven hier en nu belangrijker is geworden. De rigiditeit van het traditionele christendom, het verkrampt vasthouden aan vormen en het niet serieus nemen van voor de hand liggende vragen, leidt tot betekenisverlies.

Voor het *gemoderniseerde christendom* koos Wisse voor de bespreking van het lied *Omdat hij niet ver wou zijn* van Huub Oosterhuis. In dit lied is God een partner van de mensen. In het geloof gaat het om het doen van gerechtigheid. Modern christendom is potentieel wervend. Toch wordt deze spiritualiteit het meest getroffen door kerkverlating.

Persoonlijke zonde en vergeving van schuld zijn naar de achtergrond verschoven. God is een sinterklaasgod. Bij hem staat het licht altijd op groen. Men zoekt schoonheid in een goed verzorgde liturgie, maar er is een grote tegenstelling tussen de teksten in die liturgie en de moderne geloofsbeleving. Anderzijds komt de doorgevoerde vernieuwing van de liturgie ook voort uit een worsteling om het contact met God vast te houden...

In het *evangelicale christendom* zijn gebed, stille tijd, bekering en de ervaring van Gods aanwezigheid kernpunten in de geloofsbeleving. Hoger opgeleiden ervaren er echter een tendens tot versimpeling en een gebrek aan diepgang. Bovendien begint het evangelische Godsbeeld soms overeenstemming te tonen met de sinterklaasgod van het gemoderniseerde christendom.

Wisse neemt het op voor het *buitenkerkelijke christendom*. Er is geen waterdichte scheiding tussen het gemoderniseerde christendom en het buitenkerkelijke. We vinden veel christelijke teksten bij populaire artiesten als Lady Gaga en Marco Borsato. Een gebrek van

het buitenkerkelijke christendom is het niet serieus nemen van het kwaad en het wezenlijk voorbij gaan aan Jezus.

Voor Wisse zelf is het christelijk geloof een bekeringsreligie. Alleen in een radicaal verstaan van de zonde van een mens, komt het eigene van het christelijk geloof uit de verf. In de doop leggen we het oude leven af en begint Christus een nieuw leven met ons. In het avondmaal worden we geconfronteerd met het feit, dat de zonde nooit helemaal weg is. Bij het avondmaal wordt iedereen gelijk. Het maakt niet uit of je getrouwd bent of alleen, hetero of homo. Geld en macht worden uitgeschakeld. Het geloof in een andere wereld, maakt dat we onze aarde niet exploiteren. In de conclusies vindt Wisse een weg tussen zijn reformatorische achtergrond en de moderniteit.

De grootste verdienste van het boek *Zo zou je kunnen geloven* vind ik de introductie van het begrip betekenisverlies. In de kerk moeten we onszelf de vraag stellen wat het christelijk geloof voor ons betekent. Welke plaats hebben wezenlijke begrippen van het christelijk geloof in ons denken en in ons hart? In een veranderende wereld gaat het erom steeds opnieuw de kern van het christelijk geloof tot leven te laten komen.

Jart Voortman